

Aðalfundur í FA 1997

ÁKI BERTHOLDSSEN

Tímalønin í Føroyum er imillum tær lægstu í framkomna heiminum

At vit hava felags gjaldoyra við Danmark, hevur gjørt kappingarføri okkara nóg verri. Hinvegin ger lønin kappingarførið betri

– Tímalønin í Føroyum er imillum tær lægstu í øllum

dýrar afturimóti vørur úr londum, vit kappast ímóti, tí har er tímalønin nóg lægri. Helst skuldi lønin lækka, tí kappingarføri okkara er longu alt ov vánaligt, hava arbeiðsgevarar ført fram.

T.d. fær tímalønin í Føroyum skyldina fyr, at allur fiskurin verður fluttur óvirkaður av landinum - m.a. til Týskland.

Hesum mótpógvar kanningin, sum Føroya Arbeiðs-

týðning í sambandi við kappingarføri.

– Men kappingarføri er eisini so nóg annað, kappingarføri er eisini ein spurningur um skilagóðar ella -leysar íløgur. Tað er ein spurningur um, hvussu tøkni verður brúkt, tað er ein spurningur um orkuprísir, fíggingarkostnaðir, t.d. rentur, og mangt annað.

John Jacobsen vísir á, at eitt, sum hevur sera stóran týðning fyr kappingarførið,

Danska krónan er tætt knýtt at gjaldoyrunum í ES, helst týska markinum. T.d. hevur danska krónan mangan fylgt markinum tá ið hann er uppskrivaður mótvegis t.d. bretsku pundinum, dollaranum og norsku og svensku krónunum.

Hetta hevur ført við sær at danska krónan fleiri ferðir er uppskrivað mótvegis gjaldoyranum í fleiri øðrum londum, sum okkara útflutningsvørur kappast við.

Men hetta merkir eisini, at t.d. norska og svenska krónan, dollarin og pundið er niðurskrivað afturimóti dansku krónuni.

Hetta eru antin lond, sum keypa vørur úr Føroyum, ella sum sleja somu vørur, sum vit

John Jacobsen sigur, at hetta ger tað næstan ómøguligt hjá okkum at kappast í prísi.

Tí tá ið norska krónan verður niðurskrivað mótvegis t.d. markinum, fáa norskar útlýtarir fleiri norskar krónur fyr eitt kilo av flaki í Týsklandi, men vit kunnu ikki krevja fleiri markar fyr eitt kilo av flaki.

Í stóri alvara

John Jacobsen vísir í hesum sambandi til afturvendandi kjakið um, antin vit skulu hava egið gjaldoyra í Føroyum, ella ikki.

Høvdu vit tað, kundu vit t.d. latið krónuna fylgt gjaldoyravirðinum í teimum londum, vit kappast við, istaðin fyr at verða bundin at dansku krónuni, og harvið, at týska markinum.

Høvdu vit havt egið gjaldoyra, høvdu vit t.d. kunnað bota okkara kappingarføri við at niðurskrivað krónuna, ella við at forða fyr, at hon vaks so nóg í virði, sum danska krónan hevur gjørt.

Afturimóti tí, hava nógv ført fram, at tað er betri við eini innanlands „niðurskriving“, t.v.s. at lækka kostnaðarstøðið hjá føroyskum virkjum, m.a. við at lækka lønirnar

Men sum henda kanningin vísir, eru lønirnar í Føroyum verri enn so hækkaðar so nóg, sum lønirnar uttanlands.

Av tí sama skuldi lønarliga kappingarførið verði munandi batnað.

Men hesi seinastu árin er virðið á dansku krónuni nóg hækkað, og tað hevur mótvegis batnað í kappingarførinum, sum lønargongdin hevur ført við sær.

Niðurstøðan hjá John Jacobsen er, at tað hevur als

eingin grund verið til at lækkað lønirnar fyr at bota um kappingarførið.

Men harafturimóti hevði verið grund til at lækka virðið á gjaldoyranum.

Spurningurin um egið gjaldoyra, so vit fáa møguleika at føra gjaldoyrapolitikk er ein sera týðningarmikil spurningur, sum átti at verið tikið í stóri alvara í Føroyum, sigur John Jacobsen.

Fingur fullan stuðul

Alt hetta vikuskiftið hevði Føroya Arbeiðarafelag aðalfund í Havn.

Fundurin í ár var av teimum drúgvu, hann vardi allan friggjadagin og allan leygardagin tilsaman einar 13 tímar við onkrum stegði inn ímillum.

Fundurin var eisini ein av teimum fjølmentu við tað, at eini 130 fólk vóru á fundi, og tað er meiri enn tað plagdu.

Aðalfundinum í ár stóðu trýggir nevndarlimir í FA fyr vali:

Teir vóru formaðurin, Ingeborg Vinther og nevndarlimirnir Kári Jacobsen og Elias Hansen

Tey vóru øll trý afturvælð uttan móttalvni.

Hini fyra í nevndini eru Tana Kallsoy, Georg Hansen, Hildibjörg Brattalið og Símun Abrahamsen.

Burturúr nevndini skuldi aðalfundurin síðani velja formannin.

Ingeborg Vinther fekk fullan stuðul og heldu sostatt fram tvey ár afturat.

Tey tímaløntu í Føroyum hava fingið sterk kort í hondina nú tey fara at samráðast við arbeiðsgevararnar um meiri løn. Tey kunnu nevniliga mótpógva tí, sum arbeiðsgevarar, og sumir politikkarar hava ført fram í fleiri ár: At tað er tímalønin, sum er orsök til, at kappingarføri okkara er so vánaligt. Myndin er av aðalfundinum í FA um vikuskiftið

tí framkomna heiminum.

Hetta verður staðfest í eini kanning, sum John Jacobsen hevur gjørt fyr Føroya Arbeiðarafelag, og sum var kunngjørd á aðalfundinum hjá FA nú um vikuskiftið.

Kanningin gevur Føroya Arbeiðarafelag sterk kort í hondina, nú farið verður skjótt at samráðast við arbeiðsgevararnar um nýggjar sáttmálar.

Arbeiðsgevarar hava í fleiri ár ført fram, at tað ber ikki til at blíva við at hækka lønirnar, tí tað ger, at kappingarføri okkara verður so vánaligt, at vit koma ikki at klára okkum í kappingini við onnur lond.

– Vørur okkara verða ov

arafelag hevur gjørt.

Tí hon staðfestir, at tímalønin í Føroyum er imillum tær lægstu í tí framkomna heiminum.

Tað er bara í Spania, og í Bretlandi, at tímalønin er lægri í Føroyum.

Harafturat vísir kanningin, at tímalønin í øllum hinum londunum er hækkað munandi hesi seinastu árin, men í Føroyum hevur hon staðið ístað.

Tað merkir so aftur, at hvat lønirni viðvíkur, er kappingarføri okkara munandi batnað mótvegis umheiminum.

Er annað enn lønir

John Jacobsen vísir í kanningin á, at lønirnar hava

er gjaldoyra.

Krónan spillir spælið

Kanningin hjá Føroya Arbeiðarafelag vísir, at verður hugt eftir lønini, er okkara kappingarføri batnað heili 14% afturimóti teimum londum, kanningin samanber okkum við.

Men kortini er kappingarføri okkara er ikki batnað meiri enn 4%.

Orsök in er, at vit hava felags gjaldoyra við Danmark.

Og av tí, at krónan er styrknað so nóg mótvegis næstan øllum øðrum gjaldoyrum, er tað hon, sum púra stóran spillir spælið og etur næstan alt tað uppaftur, sum kappingarførið er batnað av sjálvum lønarlagnum.

	1986		1990		1994	
	dansk kr.					
	I	II	I	II	I	II
Danmark	75,79	93,68	95,94	114,26	109,48	136,58
Bretland	45,23	61,80	57,36	78,50	60,95	81,66
Týskland	61,86	108,63	75,89	135,66	96,00	171,03
Frøkland	45,70	83,12	51,32	94,28	58,69	108,28
Noreg	73,64	109,36	91,01	135,33	95,23	136,17
Sveríki	59,62	101,77	76,73	132,20	70,23	119,67
Italia	44,65	84,84	54,94	110,71	51,56	102,50
Spania	-	50,55	-	70,44	-	72,43
USA	78,52	107,01	66,67	91,78	76,54	107,00
Japan	44,41	74,88	46,16	79,26	79,04	134,04
Føroyar	68,04	68,49	83,48	84,98	83,64	88,00

Talvan yvir tímalønirnar í ymsum londum. Rað I vísir útgöldnu tímalønirnar. Rað II vísir samlaðu lønarútreiðslurnar hjá einum arbeiðsgevara, og tað er hetta tal, sum hevur áhuga. Orsök in til, at munurin er so stórur er, at aðrir arbeiðsgevarir hava stórar útreiðslur til arbeiðsgevaragjöld, pensiónir, tryggingar og onnur gjöld.